

V Bruselu dne 2.7.2014
COM(2014) 440 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

ZELENÝ AKČNÍ PLÁN PRO MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKY

**Umožnit malým a středním podnikům proměnit výzvy v oblasti životního prostředí na
obchodní příležitosti**

{SWD(2014) 213 final}

Úvod a souvislosti

Evropská rada v březnu 2014 upozornila na to, že Evropa jako klíčovou hnací sílu pro hospodářský růst a pracovní místa potřebuje silnou a konkurenceschopnou průmyslovou základnu, a to jak z hlediska výroby, tak i investic. Vzhledem k tomu, že evropské výrobní podniky průměrně vynaloží 40 % svých nákladů na suroviny, přičemž v případě energií a vody tento poměr činí dokonce 50 % celkových výrobních nákladů, je jednou z hlavních podmínek konkurenceschopnosti podniků účinnost využívání zdrojů¹. Pro srovnání: náklady na pracovní síly představuje 20 % celkových nákladů². Evropská rada vyzvala rovněž k pokračování snah o snížení nákladů na energie pro koncové odběratele, a to především prostřednictvím trvalých investic do energetické účinnosti a řízení poptávky rámci celého hodnotového řetězce a ve fázi výzkumu a vývoje.

Účinnější využívání zdrojů skutečně vyžaduje kombinovat přístup hodnotového řetězce s realizací komplexních technických řešení na úrovni podniku. Odhaduje se, že pokrok v účinnosti využívání zdrojů v rámci celého hodnotového řetězce by mohl do roku 2030 snížit materiálové vstupy o 17–24 %³. V EU se navíc v současné době 60 % všech odpadů nerecykluje, nekompostuje ani jinak znovu nevyužívá⁴, z čehož vyplývá existence značných úniků hodnotných zdrojů a zároveň významných obchodních příležitostí pro malé a střední podniky⁵, které mohou využívat a prodávat výrobky, řešení a služby příznivé k životnímu prostředí. Podnikatelské příležitosti lze vytvořit také větším začleněním oběhových obchodních modelů a zelených technologií do budoucích malých a středních podniků ve všech odvětvích včetně služeb.

Strategie Evropa 2020 vytyčuje prioritu EU stát se udržitelnou ekonomikou a stanovit ambiciózní cíle pro opatření v oblasti klimatu a pro energetickou účinnost. Iniciativa na podporu malých a středních podniků („Small Business Act“)⁶ upozornila na to, že EU a členské státy by malým a středním podnikům měly umožnit chopit se výzev oblasti životního prostředí jako příležitosti. Zelený akční plán udává malým a středním podnikům jednoznačný směr a poskytuje rámec pro to, jak EU zamýšlí těmto podnikům pomoci – v partnerství s členskými státy a regiony – využít podnikatelských příležitostí, které přechod k ekologickému hospodářství nabízí⁷. Tato iniciativa konkrétně představuje soubor nových nebo revidovaných opatření zaměřených na malé a střední

¹ Účinné využívání zdrojů znamená čerpat omezené zdroje Země udržitelným způsobem a současně minimalizovat dopady na životní prostředí a umožňovat hospodářský růst (prostřednictvím oddělení využití materiálu a ekonomického zisku).

² „Pokyny k účinnému využívání zdrojů ve výrobě: zkušenosti se zlepšováním účinnosti využívání zdrojů ve výrobních podnicích“, Europe INNOVA (2012).

³ Meyer, B. et al (2011) „Studie o makroekonomickém modelování udržitelného vývoje a vazbách mezi ekonomikou a životním prostředím“, Studie vypracovaná pro Evropskou komisi (GŘ pro životní prostředí), k dispozici na adrese http://ec.europa.eu/environment/enveco/studies_modelling/pdf/report_macro-economic.pdf.

⁴ Statistika Eurostatu o odpadech (2011).

⁵ Viz definice malých a středních podniků na adrese http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/sme-definition/index_cs.htm.

⁶ Podrobnější informace: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm.

⁷ „Zelená ekonomika“ je model, „který zajišťuje růst a rozvoj, chrání zdraví a dobré životní podmínky člověka, nabízí důstojná pracovní místa, omezuje nerovnosti, zachovává biologickou rozmanitost včetně poskytovaných ekosystémových služeb (přírodní bohatství) a investuje do nich vzhledem k jejich vnitřní hodnotě a k zásadnímu podílu na dobrých životních podmínkách lidí a hospodářské prosperitě“. (Definice z rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1386/2013/EU ze dne 20. listopadu 2013 o všeobecném akčním programu Unie pro životní prostředí na období do roku 2020 „Spokojený život v mezích naší planety“).

podniky navrhovaných na evropské úrovni. Zelený akční plán pro malé a střední podniky má 1) zlepšit účinnost využívání zdrojů evropskými malými a středními podniky, 2) podpořit ekologické podnikání, 3) využít příležitosti, které přináší ekologičtější hodnotové řetězce, a 4) usnadnit ekologickým malým a středním podnikům přístup na trh⁸. Tento akční plán se doplňuje se sdělením *Iniciativa ekologické zaměstnanosti – Využití potenciál ekologické ekonomiky k tvorbě pracovních míst*, které navrhuje scénář pro podporu tvorby zelených pracovních míst v celé EU, a se sdělením věnovaným *příležitostem k účinnému využívání zdrojů ve stavebnictví*, jakož i s balíčkem dokumentů na téma oběhové hospodářství a přezkumem cíle pro nakládání s odpady.

Zelený akční plán má přispět k reindustrializaci Evropy, což uvádí sdělení o obnově evropského průmyslu (COM(2014) 14) a podporuje Evropská rada, a to zvýšením konkurenceschopnosti malých a středních podniků a podněcováním rozvoje zeleného podnikání ve všech evropských regionech, zejména s ohledem na skutečnost, že v této fázi jsou v účinnosti využívání zdrojů mezi odvětvími a členskými státy značné rozdíly.

Tento akční plán vychází z akčního plánu pro ekologické inovace (EcoAP)⁹, který udává směr pro politiku v oblasti ekologických inovací a poskytuje financování v rámci strategie Evropa 2020. Řada opatření a nástrojů akčního plánu pro ekologické inovace má pro malé a střední podniky velký význam. Jde například o evropský srovnávací přehled inovací, observatoř ekologických inovací, evropské fórum pro ekologické inovace, evropské inovační partnerství a finanční nástroje pro ekologické inovace v rámci programu Horizont 2020. Opatření uvedená v zeleném akčním plánu a v akčním plánu pro ekologické inovace jsou proto komplementární a zajišťují důležitou součinnost. V průběhu celé realizační fáze bude mezi akčním plánem pro ekologické inovace a zeleným akčním plánem zajištěna náležitá koordinace.

Zelený akční plán se zaměřuje na opatření na evropské úrovni, která jsou koncipována tak, aby byla v souladu se stávajícími „zelenými“ iniciativami na podporu malých a středních podniků na úrovni jednotlivých států a regionů a aby je posilovala¹⁰. Byl vytvořen na základě konzultací se subjekty působícími v této oblasti v jednotlivých státech a ve spolupráci s nimi bude také prováděn. Ve většině členských států a řadě regionů existují specializované organizace a nástroje, které malým a středním podnikům pomáhají poskytují podporu v oblastech, jež jsou předmětem tohoto akčního plánu, mimo jiné prostřednictvím financování regionální politiky. Taková opatření zahrnují poskytování informací, budování kapacit, podporu spolupráce a vytváření sítí, přímé financování, usnadňování přístupu ke financování atd.

Zelený akční plán stanoví řadu cílů a uvádí výčet opatření, která budou provedena na evropské úrovni v rámci víceletého finančního rámce 2014–2020¹¹. Všechna tato opatření jsou buď nová,

⁸ Zelený akční plán pro malé a střední podniky se zaměřuje na účinnost využívání zdrojů obecně, aniž by se zvláště zabýval energetickou účinností nebo výrobou elektřiny z obnovitelných zdrojů, jimiž se již věnovala konkrétní sdělení Komise a legislativní návrhy.

⁹ http://ec.europa.eu/environment/ecoap/index_en.htm.

¹⁰ EU bude například podporovat opatření související se zeleným akčním plánem prostřednictvím politiky soudržnosti. Členské státy se dohodly na tom, že z Evropského regionálního a rozvojového fondu vyčlení na investice do malých a středních podniků, nízkouhlíkového hospodářství a na výzkum a inovace vyčlení více než 100 miliard EUR.

¹¹ Opatření uvedená ve sdělení nemají žádný dopad na rozpočet EU nad rámec prostředků, které již byly naplánovány ve schváleném finančním plánování Komise.

nebo verzemi předcházejících opatření, která zohledňují potenciál účinnosti využívání zdrojů pro podniky a přístup na ekologické trhy¹². Opatření zohledňují také výsledky veřejné konzultace o zeleném akčním plánu, které proběhla v prvním čtvrtletí roku 2013¹³.

Konkrétní informace o opatřeních, která se zmiňují v tomto sdělení s odkazem na programy, které je podporují, jako jsou evropské strukturální a investiční fondy, programy COSME, Horizont 2020, Erasmus +, LIFE či nástroj partnerství, budou včas uvedeny na internetové stránce Evropské komise, Generálního ředitelství pro podniky a průmysl¹⁴:

http://wcmcom-ec-europa-eu-wip.wcm3vue.cec.eu.int:8080/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm.

I. Ekologizace malých a středních podniků v zájmu konkurenceschopnosti a udržitelnosti

Zlepšení účinnosti využívání zdrojů v malých a středních podnicích představuje významný potenciál z hlediska snížení výrobních nákladů a zvýšení produktivity. Podle propočtů by mělo lepší využívání zdrojů evropskému výrobnímu odvětví ročně přinést celkové úspory ve výši 630 miliard EUR¹⁵. Řada malých a středních podniků Evropy si není tohoto potenciálu vědoma. Malým a středním podnikům se navíc v úsilí o realizaci úspor pomocí lepšího využívání zdrojů nedostává dostatečné podpory. To může v Evropě vést nejen k prohloubení rozdílů v produktivitě mezi podniky, které zdokonalují využívání zdrojů, a těmi, které tak nečiní, ale také k oslabení celkové konkurenceschopnosti evropských podniků, jakož i šancí řady malých a středních podniků na získání pozice v globálních hodnotových řetězcích.

Proč je to pro malé a střední podniky tak důležité?

Evropské malé a střední podniky mají obvykle informace o tom, že účinně využívat zdroje je důležité, neboť 75 % malých a středních podniků v EU v posledních pěti letech zaznamenalo zvýšení nákladů na materiál. Nejméně 93 % malých a středních podniků v EU za účelem zvýšení účinnosti využívání zdrojů provádí alespoň jedno opatření. Ve většině případů jde o opatření s nízkými náklady. Pouze 42 % malých a středních podniků, které opatření ke zlepšení účinnosti využívání zdrojů uskuteční, však zaznamená také snížení výrobních nákladů¹⁶. Z toho vyplývá nutnost poskytnout malým a středním podnikům vodítko ohledně nákladové efektivity investic

¹² Seznam opatření, případně s uvedením časového rozpětí pro jejich realizaci v období 2014–2020 je obsažen v příloženém pracovním dokumentu útvarů Komise.

¹³ Odkaz na zprávu o výsledcích veřejných konzultací je k dispozici zde:

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm.

¹⁴ Tyto informace budou obsahovat odkazy na příslušné finanční prostředky na opatření stanovená v rámci správy zeleného akčního plánu a na jejich účinnost.

¹⁵ „Pokyny k účinnému využívání zdrojů ve výrobě: zkušenosti se zlepšováním účinnosti využívání zdrojů ve výrobních podnicích“, Europe INNOVA (2012).

¹⁶ Všechny údaje v tomto odstavci pocházejí z bleskového průzkumu Eurobarometr z roku 2013 na téma „Malé a střední podniky, účinnost využívání zdrojů a zelené trhy“:
ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf.

do účinnosti využívání zdrojů.

V úrovni účinnosti využívání zdrojů ve výrobním odvětví navíc panují mezi jednotlivými členskými státy velké rozdíly. Výrazně se ve výrobních podnicích v různých evropských zemích liší i využívání energií a vznik odpadů v případě daného určitého druhu výroby¹⁷.

Zlepšení účinnosti využívání zdrojů vyžaduje odborné znalosti, které malé a střední podniky obvykle nemají. K nalezení potenciálního dlouhodobého přínosu, který by inovace jejich procesů a organizace měla z hlediska zlepšení účinnosti využívání zdrojů, tedy potřebují poradenství. Malé a střední podniky, které se snaží získat finance na rozsáhlé počáteční investice do účinnosti využívání zdrojů, navíc v některých případech zjišťují, že zprostředkovatelé financování považují tuto oblast za vysoce rizikovou. Proto je důležité malé a střední podniky zaprvé nabádat k tomu, aby se snažily získat odpovídající informace ohledně účinnosti využívání zdrojů prostřednictvím obchodních kampaní zaměřených na tyto podniky, a zadruhé jim poskytovat toto poradenství v jejich regionech.

Komise vytyčila několik cílů, jichž má být dosaženo těmito opatřeními:

1. Poskytovat malým a středním podnikům praktické informace, poradenství a podporu ohledně toho, jak hospodárně zlepšit účinnost využívání zdrojů:

- Evropské středisko excelence pro účinnost využívání zdrojů, které má být zřízeno v roce 2015 na základě prokázaných zkušeností v oblasti účinnosti využívání zdrojů v členských státech, bude malým a středním podnikům, které usilují o zlepšení své účinnosti využívání zdrojů, poskytovat poradenství a pomoc, a to přímo i prostřednictvím sítě partnerů napříč evropskými regiony; stane se referenčním místem pro otázky účinnosti a nákladové efektivnosti různých způsobů zlepšení účinnosti využívání zdrojů napříč EU. Toto středisko bude malým a středním podnikům poskytovat informace ohledně programů a opatření v oblasti účinnosti využívání zdrojů a podpory pro malé a střední podniky a popřípadě podniky na tyto programy a opatření odkáže.
- Průzkum Eurobarometr na téma „Malé a střední podniky, účinnost využívání zdrojů a zelené trhy“ posoudí trendy v účinnosti využívání zdrojů mezi malými a středními podniky v Evropě a USA, což poskytne vodítko pro další rozvoj opatření v této oblasti.
- Síť Enterprise Europe Network (EEN)¹⁸ bude vyzvána, aby 1) uspořádala evropskou kampaň věnovanou účinnosti využívání zdrojů a zahrnující propagační činnosti ohledně účinnosti využívání zdrojů (uvádění informací na internetových stránkách, sociálních médiích, prezentace na stávající akcích mezi podniky) a 2) malým a středním podnikům poskytovala poradenské služby .
- Komise bude orgánům spravujícím evropské strukturální a investiční fondy nápomocna v podpoře projektů v oblasti účinnosti využívání zdrojů a v propagaci podnikatelských

¹⁷ Calogirou C., S. Y. Sørensen, P. B. Larsen, S. Alexopoulou et al. (2010), Malé a střední podniky a životní prostředí v Evropské unii, PLANET SA a Danish Technological Institute, vydala Evropská komise, GŘ pro podniky a průmysl. http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=4711.

¹⁸ Podrobnější informace: <http://een.ec.europa.eu/>.

příležitostí, které zelené trhy skýtají, a to zejména zviditelňováním úspěšných příkladů a nástrojů z celé EU.

2. Podporovat uplatňování účinných mechanismů pro přenos technologií v případě zelených technologií:

- Komercializace zelených technologií je z hlediska růstu malých a středních podniků v zeleném hospodářství významnou prioritou. Databáze pro přenos technologií sítě Enterprise Europe Network (EEN) s více 23 000 profily bude i nadále aktualizovat klasifikaci klíčových slov popisujících technologie související s účinností využívání zdrojů a klimatem, aby bylo možné uvést nabídku malých a středních podniků do lepšího souladu s poptávkou jejich klientů.
- Partneři sítě Enterprise Europe Network (EEN) budou vyzváni, aby zajistili úzkou spolupráci mezi různými odvětvovými skupinami, které se zabývají účinností využívání zdrojů s cílem umožnit výměnu informací a přenos osvědčených postupů.

3. Usnadnit přístup k financování pro zlepšení související s využíváním zdrojů a pro energetickou účinnost v malých a středních podnicích:

- Několik internetových stránek Evropské komise zaměřených na malé a střední podniky bude aktualizováno tak, aby lépe uváděly informace týkající se životního prostředí, financování EU na zlepšení účinnosti využívání zdrojů, jakož i nefinanční podpory, která je malým a středním podnikům k dispozici.
- Evropská investiční banka bude prostřednictvím finančních zprostředkovatelů z Nástroje financování přírodního kapitálu (NCFE) poskytovat finanční prostředky na zlepšení účinnosti využívání zdrojů související s ekosystémovými službami a přizpůsobováním se změně klimatu.
- Nástroj soukromého financování pro energetickou účinnost (PF4EE) může podporovat malé a střední podniky a dále větší společnosti se střední kapitalizací, které provednou drobné investice do energetické účinnosti a které jsou schopny prostředky vypůjčené na úhradu počátečních nákladů splatit z úspor energie.
- Bude vytvořena síť a společenství veřejných a soukromých subjektů financování a investorů, kteří podporují ekologické inovace.
- Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) a Evropský námořní a rybářský fond v období 2014–2020 podpoří konkurenceschopnost malých a středních podniků, včetně zlepšení energetické účinnosti a využití obnovitelných zdrojů energie. Vzhledem k tomu, že se jedná o priority, by si je mohly členské státy zvolit k financování z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského námořního a rybářského fondu.

II. Zelené podnikání pro podniky budoucnosti

Prevence poškozování životního prostředí, jeho náprava a přechod k nízkouhlíkovému hospodářství jsou společenskou výzvou, která ale zároveň přináší nové obchodní příležitosti pro

podniky. Ekologické inovace však podobně jako jakýkoliv jiný druh inovací k rozkvětu potřebuje příhodné prostředí a inovátoři jsou při vyvíjení a realizaci svých myšlenek závislí na podpoře a přístupu k financím. Blízkost vzdělávacích institucí, jakož i z dostupnost kvalifikovaných pracovních sil a průmyslové vztahy, které usnadňují spolupráci mezi odvětvími, a z podmínky příhodné pro vznik ekologicky inovativních uskupení jsou faktory podporující rozvoj zeleného podnikání.

Proč je to pro malé a střední podniky tak důležité?

Malé a střední podniky potřebují příznivé prostředí pro podnikání, v němž lze ekologické myšlenky snadno rozvíjet, financovat a přinášet na trh. Pro myšlení budoucích zelených podnikatelů by bylo vhodné, aby se „zeleným podnikáním“ zabývalo i (vyšší) vzdělávání. „Zelené podnikání“ je také třeba podporovat prostřednictvím pomoci poskytované potenciálním podnikatelům pomáhat při zjišťování příležitostí k podnikání vyplývajících z přechodu na nízkouhlíkové a z hlediska využívání zdrojů účinné hospodářství, a to mimo jiné prostřednictvím nových tvořivých forem spolupráce mezi podniky a akademickou obcí. Je třeba podporovat všechny formy inovací, které napomáhají zelenému podnikání. Zelenému podnikání prospívají také nové podnikatelské nápady, které kombinují účinnost využívání zdrojů s tvořivostí, jako je například fenomén nového využívání surovin („upcycling“), kdy dochází ke kombinování recyklace s designem. Kromě toho je třeba vyvíjet další snahy o zúročení zelených technologií, které vznikají díky výzkumu a u nichž byla úspěšně prokázána proveditelnost. V této souvislosti je nezbytné poskytovat podporu malým a středním podnikům na zkoumání vědecké či technické proveditelnosti a komerčního potenciálu ekologicky inovativních podnikatelských nápadů, jelikož mnohé z těchto podniků nemají prostředky na to, aby tak činily samy.

Komise vytyčila několik cílů, jichž má být dosaženo těmito opatřeními:

1. Podporovat všechny formy ekologických inovací včetně netechnologických ekologických inovací:

- Nástroj pro malé a střední podniky v rámci programu Horizont 2020 malým a středním podnikům pomůže zkoumat vědeckou nebo technickou proveditelnost a komerční potenciál vysoce ekologicky inovativních nápadů s cílem rozvinout konkrétní nové podniky. V případě příznivého posouzení obchodní proveditelnosti bude možné financování aktivit v oblasti demonstrace. Malé a střední podniky mohou o tuto podporu požádat v rámci zvláštních výzev k podávání žádostí zaměřených na ekologické inovace a dodávky surovin, na ekologicky inovativní výrobu a zpracování potravin a na inovace v nízkouhlíkovém a energeticky účinném systému.
- V rámci programu Horizont 2020 se opatřeními společenskopolitické výzvy „činnosti v oblasti klimatu a životního prostředí, účinnost využívání zdrojů a suroviny“ podporují cíle zeleného akčního plánu, totiž zvyšování účinnosti využívání zdrojů prostřednictvím systematického přístupu k ekologickým inovacím a k zavádění oběhového hospodářství. Pokryty jsou všechny formy inovací. Řeší se různé druhy činností od výzkumu po demonstrace, pronikání na trh, koordinace a vytváření sítí.
- Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a

Evropský námořní a rybářský fond budou v období 2014–2020 u malých a středních podniků podporovat konkurenceschopnost, zaměření na energetickou účinnost a na využívání obnovitelných zdrojů energie. Tyto prvky byly stanoveny jako investiční priority, které mají členské státy a regiony sledovat prostřednictvím svých operačních programů.

2. Napomáhat partnerství mezi podniky, podporovat dovednosti a znalosti pro zelené podnikání:

- Sdělení *Iniciativa zelené zaměstnanosti – Využít potenciál zeleného hospodářství k tvorbě pracovních míst* navrhuje komplexní plán rozvoje dovedností pro ekologizaci hospodářství.
- Prostřednictvím iniciativ, jako je systém ověřování environmentálních technologií, v současné době prováděný jako pilotní program EU, bude podporováno poskytování vysoce kvalitních informací o ekologických inovacích a ekologicky inovativních malých a středních podnicích, což přispěje ke zvýšení důvěry a ke snížení investičních rizik.
- U malých a středních podniků budou prostřednictvím programu LIFE podporovány nové modely podnikání pro účinnost využívání zdrojů a energetickou účinnost.
- V rámci soutěže o evropské ceny za podporu podnikání budou oceněny snahy podněcující zelené podnikání. Tyto ceny budou udělovány veřejným subjektům a partnerstvím veřejného a soukromého sektoru, které napomáhají rozvoji zelených trhů a účinnosti využívání zdrojů.

3. Lépe využívat úlohy klastrů při podpoře ekologicky inovativních malých a středních podniků:

- Účinnost využívání zdrojů se stane zvláštním tématem vzdělávání v rámci programu Cluster Excellence (excelence evropských klastrů), jehož cílem je plně informovat řídicí pracovníky klastrů o možných opatřeních, která lze v jejich klastrech zahájit v zájmu podnícení ekologických inovací a účinnosti využívání zdrojů v rámci jejich malých a středních podniků a mezi nimi.

III. Příležitosti pro malé a střední podniky v ekologičtějším hodnotovém řetězci

Opětovné zpracovávání, oprava, údržba, recyklace a ekologický design mají velký potenciál stát se hnací silou hospodářského růstu a tvorby pracovních míst a zároveň mít významný přínos k řešení problematických otázek v oblasti životního prostředí. Inovacemi a změnou designu výrobků a výroby a obchodních modelů mohou podniky snížit využívání drahých surovin a vytvářet méně odpadu. 60 % veškerého odpadu v EU není recyklováno, kompostováno ani znovu využito¹⁹. Malým a středním podnikům se zde nabízí možnost využít hodnotové řetězce přesahující jednotlivá odvětví, které umožňují využívat zdroje účinněji.

„Oběhové“²⁰ neboli „symbiotické“²¹ hospodářství optimalizuje úspory zdrojů a nákladů tím, že

¹⁹ Statistika Eurostatu o odpadech (2011).

²⁰ Oběhové hospodářství zachovává přidanou hodnotu výrobků co nejdéle a eliminuje odpad. Zdroje, jež jsou do výrobku vloženy, jsou dále produktivně využity i po skončení životního cyklu výrobku, a představují další hodnotu.

maximalizuje dobu používání zdrojů, výrobků či složek. Pro lepší a účinnější využívání zdrojů snížením vzniku odpadů a přeměnou odpadů na nové zboží a služby jsou nezbytné ekologické inovace, noví zprostředkovatelé a zprostředkovatelské služby. Aby se malé a střední podniky a podnikatelé mohli zapojit do nových průmyslových vztahů, které jim umožní přechod k oběhovému hospodářství, potřebují příznivé prostředí.

Proč je to pro malé a střední podniky tak důležité?

Přestože byly prokázány přínosy inovací, které snižují odpad, a spolupráce v rámci hodnotového řetězce přesahujícího hranice odvětví, představuje kombinace regulačních, institucionálních, technických a kulturních překážek systémové bariéry, které stále ještě brání účinnějším opatřením a vytváření sítí mezi podniky, a tedy také vyšší účinnosti využívání zdrojů. V současné době například 44 % velkých podniků v EU prodává své odpadní suroviny jinému podniku; malých a středních podniků tak činí jen 24 %²². Pro malé a střední podniky je často obtížné rozvíjet a sdílet poznatky o omezování odpadů a nakládání s odpady a využít potenciál zamezení plýtvání a opětovného využívání výrobků, surovin a odpadů v rámci různých hodnotových řetězců, neboť to často vyžaduje specializované znalosti a sítě. Vysoké transakční náklady a vysoké počáteční investice mohou dále snižovat zájem účastnit se operací souvisejících s opětovným použitím a recyklací zdrojů, zvláště protože vzhledem k nedostatku zkušeností a nejistotě plynoucí z proměnlivé kvality, vlastností a doby dodání lze předem jen těžko určit potenciální přínos. Výměna probíhající v hodnotovém řetězci může navíc přinášet technologické problémy, jelikož je někdy nezbytné odpad ještě před jeho opětovným zavedením jako vedlejšího produktu do hodnotového řetězce provést přeměnit a upravit.

Komise vytyčila několik cílů, jichž má být dosaženo těmito opatřeními:

1. Řešit systémové překážky, které brání spolupráci v rámci hodnotového řetězce přesahujícího několik odvětví a členských států, jakož i vytváření podniků a jejich spolupráci usnadněním vytváření obchodních modelů v odvětví služeb a opětovným využíváním materiálů, výrobků a odpadů:

- Je třeba analyzovat systémové překážky, které brání v uplatňování oběhových obchodních modelů malými a středními podniky, účinnosti využívání materiálu z toků odpadů a procesům symbiózy ve výrobním odvětví. To je rozhodující pro rozvoj co nejlepších opatření na úrovni EU k řešení těchto nedostatků a k podpoře úlohy malých a středních podniků v oběhovém hospodářství.

2. Zprostředkovat spolupráci napříč odvětvími za účelem propagace oběhového hospodářství:

- Nadcházející opatření zaměřené na projekty pro nové průmyslové hodnotové řetězce zprostředkované klastry v rámci programu Horizont 2020 poskytne nejméně 75 % celkového rozpočtu na podporu inovací v malých a středních podnicích. Jeho cílem je podporovat napříč odvětvími a regiony spolupráci a inovační projekty iniciované malými a středními podniky tím, že zajistí jejich lepší integraci do klastrů a různých hodnotových řetězců.

²¹ V symbiotickém hospodářství je praxí, že se vedlejší produkty jednoho podniku či odvětví (včetně energií, vody, logistiky a materiálů) využívají v jiném podniku či odvětví.

²² Bleskový průzkum Eurobarometr z roku 2013 na téma „Malé a střední podniky, účinnost využívání zdrojů a zelené trhy“: ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf.

- Evropské středisko pro sledování klastrů regionům lépe zmapuje, kde jsou geograficky soustředěny kompetence v ekoprůmyslu, a určí a analyzuje trendy ve vytváření klastrů mezi odvětvími, včetně internacionalizace klastrů a tendencí v průmyslové transformaci souvisejících ekoprůmyslem.
- Budou vybrány regiony, které představují ekologicky inovativní řešení a které budou sloužit jako demonstrační modely.
- Program LIFE podpoří přijímání modelů oběhového podnikání a bude seznamovat s jejich přínosy pro malé a střední podniky.
- V rámci programu Horizont 2020 bude zřízena odborná skupina, která se zaměří na systematický přístup k ekologickým inovacím.

IV. Zpřístupnění trhu pro ekologické malé a střední podniky

EU má strategický zájem adekvátně řešit významné globální problémy v oblasti životního prostředí, jako je změna klimatu. V důsledku vysokého hospodářského růstu a jinde zase v důsledku raných fází industrializace je v řadě zemí světa životní prostředí vyčerpáváno a znečišťováno. Bude nezbytně nutné pomoci těmto zemím v přechodu k ekologickému hospodářství. EU zároveň náleží vedoucí pozice, pokud jde o zelené a nízkouhlíkové technologie. Zde se nabízí velký potenciál kombinovat cíle týkající se změny klimatu a další cíle v oblasti životního prostředí s rozvojem obchodu, investic a podnikání pro evropského podniky, a zvláště malé a střední podniky.

Proč je to pro malé a střední podniky tak důležité?

Díky mezinárodním závazkům EU v oblastech, jako je spolupráce v oblasti změny klimatu nebo politika sousedství, mohou evropské malé a střední podniky s odpovídající odborností získat přístup na nové trhy pro technologie, výrobky a služby zaměřené na účinné omezování uhlíkových emisí, které nabízejí. EU tvoří zhruba třetinu světového trhu s ekoprůmyslem a je čistým vývozcem. Roční růst tohoto světového trhu činí 5 % a očekává se, že se do roku 2030 ztrojnásobí²³; malým a středním podnikům tak nabídne značné příležitosti. Jen málo malých a středních podniků v EU však nabízí své zelené technologie, výrobky či služby v zemích mimo EU. 87 % malých a středních podniků v EU prodává pouze na domácích trzích²⁴. To, že malé a střední podniky nejsou internacionalizovány, se obvykle vysvětluje absencí podpůrného rámce, který by jim v přístupu na zahraniční trhy pomohl.

Malé a střední podniky mají větší šanci vstoupit do globálních hodnotových řetězců, pokud spolupracují s jinými podniky a nejednají samostatně. Zlepšení účinnosti využívání zdrojů v Evropě a pomoc malým a středním podnikům v úspěšné integraci do globálních hodnotových řetězců vyžaduje větší mezinárodní spolupráci. Aby byly malé a střední podniky působící v oblasti účinnosti využívání zdrojů úspěšné v mezinárodní konkurenci, musí hledat mezinárodní

²³ IDEA Consult, ECORYS, 2009. Studie o konkurenceschopnosti ekoprůmyslu EU, Spolkové ministerstvo pro životní prostředí, Ochrana přírody a jaderná bezpečnost, 2009, „Greentech – Made in Germany 2.0“.

²⁴ Bleskový průzkum Eurobarometr z roku 2013 na téma „Malé a střední podniky, účinnost využívání zdrojů a zelené trhy“: ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf.

partnery, a to nejen k prodeji, ale také jako zdroj surovin, a mít přístup k výzkumu, znalostem a kvalifikaci v rámci celého hodnotového řetězce. Této spolupráci často napomáhají klastry, které jsou pro malé a střední podniky skutečnými vlastně „odrazovými můstkami“ jak v přístupu na mezinárodní trhy, tak k zahájení obchodní spolupráce a k vytvoření dlouhodobého strategického partnerství v rámci celých hodnotových řetězců. Malé a střední podniky navíc mohou využívat také mezinárodní kontakty a sítě, které díky mezinárodním subjektům, univerzitám a jiným institucím v jejich klastru vznikly již dříve.

Komise vytyčila několik cílů, jichž má být dosaženo těmito opatřeními:

1. Podporovat ekologičtější evropský vnitřní trh:

- Evropské normalizační organizace budou vyzvány, aby při tvorbě norem přihlížely k cílům týkajícím se oběhového hospodářství a pokračovaly tak v předchozích snahách Komise o začlenění hledisek životního prostředí do evropské normalizační činnosti²⁵.

2. Zpřístupnit ekologické trhy pro ekologické podnikatele:

- Vytvoření evropských strategických klastrových partnerství podněcujících spojenectví mezi klastry z různých odvětví za účelem rozvoje společné strategie pro internacionalizaci. Budou podporována spojení v oblasti zelených technologií a ekologických inovací.
- Mezinárodní mise za účelem navazování kontaktů podniků spolupráci v oblasti účinnosti využívání zdrojů a ekologických inovací a individuálně, s přihlédnutím ke zvláštnostem cílové země a obchodního potenciálu, se jim dostane přednostního zájmu.
- Finanční nástroje v rámci programu COSME budou malé a střední podniky podporovat k internacionalizaci tím, že budou stimulovat jejich přeshraniční rozvoj.

3. Umožňovat přijímání technologií pro účinnost využívání zdrojů v partnerských zemích prostřednictvím spolupráce s evropskými malými a středními podniky:

- Opatření zaměřené na nízkouhlíkové podnikání poskytne technickou pomoc pro vznik partnerské spolupráce mezi podniky v EU a klastry, podniky a jinými partnery v zemích se středními příjmy, jakož i pro vypracování společných financovatelných návrhů²⁶, které odrážejí zájmy obou stran a zároveň zajišťují soudržnost politik pro rozvoj.
- V zemích jižního Středomoří budou skrze spolupráci s evropskými malými a středními podniky zahajovány nové podnikatelské činnosti založené na zelených technologiích.

V. Řízení

Koncepci a strukturu zeleného akčního plánu pro malé a střední podniky, představených v rámci

²⁵ Mezi dřívější snahy Komise patří sdělení o začlenění environmentálních aspektů do normalizace (KOM(2004) 130 v konečném znění) a sdělení nazvané „Strategická vize pro evropské normy – další pokroky v posílení a urychlení udržitelného růstu evropského hospodářství do roku 2020 (KOM(2011) 311 v konečném znění).

²⁶Financovatelný návrh je projekt či návrh, který je dostatečně podložen jak z finančního, tak koncepčního hlediska k tomu, aby mohl být úspěšný při žádosti o financování od institucionálních poskytovatelů úvěrů.

veřejných konzultací o budoucí politice v oblasti malých a střední podniků, a konkrétně v rámci veřejné konzultace o zeleném akčním plánu, která proběhla ve čtvrtém čtvrtletí roku 2013, se dostalo ze strany správ těch členských států a subjektů zainteresovaných v oblasti malých a středních podniků, které na konzultaci reagovaly²⁷, široké podpory. Také síť malých a středních podniků Envoys²⁸ reagovala na plán příznivě a ocenila jeho jasné zaměření na problematiku podnikání, která plyne z úkolů v oblasti životního prostředí. Je proto nezbytné tento akční plán důkladně provést. Vyžaduje to jednoznačný politický závazek jak od Komise, tak i od členských států.

Proč je to pro malé a střední podniky tak důležité?

Pouze účinné a efektivní plnění cílů a provádění navazujících opatření tohoto akčního plánu zajistí dopad ve prospěch malých a středních podniků v celé Evropě.

Komise vytyčila několik cílů, jichž má být dosaženo těmito opatřeními:

1. Zajistit monitorování a aktualizaci opatření vytyčených Komisí na podporu malých a středních podniků v této oblasti:

- Provádění opatření spojených s tímto akčním plánem pro malé a střední podniky bude pravidelně monitorováno, včetně vyčleněných finančních prostředků, v rámci dialogu subjektů zainteresovaných v souvislosti s malými a středními podniky; hodnocena bude rovněž efektivita programů. Aktualizované informace o opatřeních budou k dispozici na internetových stránkách Komise.
- V rámci přehledu výkonnosti malých a středních podniků²⁹ se každoročně sleduje a posuzuje pokrok, jehož země dosáhly v provádění iniciativy na podporu malých a středních podniků, včetně jejich výkonnosti ve vztahu k jeho zásadě 9 („malé a střední podniky jsou schopny proměnit výzvy v oblasti životního prostředí na příležitosti k podnikání“), čímž doplňuje monitorování zeleného akčního plánu.

2. Podporovat koordinaci, spolupráci a výměnu osvědčených postupů na evropské, vnitrostátní a regionální úrovni:

- Mechanismus řízení iniciativy na podporu malých a středních podniků, který zahrnuje přehled výkonnosti malých a středních podniků a síť malých a středních podniků Envoys, slouží členským státům jako platforma k výměně osvědčených postupů, jak pomáhat malým a středním podnikům při přetváření úkolů v oblasti životního prostředí na příležitosti k podnikání. Konkrétně bude síť malých a středních podniků Envoys využívána k diskusi o provádění těchto postupů a o souvisejících výsledcích a překážkách.
- Bude nastolena spolupráce s pracovní skupinou na vysoké úrovni pro akční plán pro ekologické inovace, aby byl zajištěn neustálý tok informací, soudržnost a lepší zúročení

²⁷ Zpráva o výsledcích veřejné konzultace je k dispozici zde: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm.

²⁸ Podrobnější informace: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/sme-envoy/index_en.htm.

²⁹ Podrobnější informace: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm.

součinnosti mezi jednotlivými iniciativami. Ve vhodných případech bude rovněž vyvíjeno úsilí o koordinaci se skupinami na evropské úrovni působícími v jiných oblastech politiky, jako je životní prostředí, zaměstnanost, vzdělávání, rozvojová spolupráce atd.